

Nagyhatú, nagytugyú

Az 1960-as években heteket, hónapokat gyűjtöttem a Jászságban, főként Jászdózsán. Olyan emberektől gyűjthettem anyagot, beszélgethettem, akik még az előző században látták meg a napvilágot, akik még a békeidőben nevelkedtek. Ők beszélgetés közben még természetes módon beszéltek *ányikájukról*, az *ipam*, *napam* szó is az élő nyelv része volt számukra és sohasem mondtak

nagyapát, nagyanyát

őregapám, öreganyám

vagy

őregszülém

helyett.

A régi időkről, a régi öregekről szólva, őket jellemezve került elő a két fentebbi szóalak is.

A **nagyhatú ember**, azt jelentette, hogy 'hatalmú, nnagy agy hatalommal bíró, hatalmas' ember, aki egyben tekintélyes is volt, nem volt tanácsos kikezdeni vele. Valaki lehetett családjában, nemzetségében (ekkor még voltak nagycsaládok és nemzetségek is) vagy a tágabb faluközösségben nagyhatú, tekintélyes ember. Őket mindenki méltányolta, elismerte.

A **nagytugyú ember** 'sokat tudó, nagy tudománnyal rendelkező, okos, esze által tekintélyes, magatartására nézve bölcs' ember, akit úgy lehet még a falu határán túl is ismerhetnek. Nem azonos a *túdós* vagy *tudományos emberrel*, aki viszont természetfeletti képességekkel rendelkezik (jövőbe lát, gyógyít).

Kíváncsi lennék, ma él-e még ez a két szóalak?